

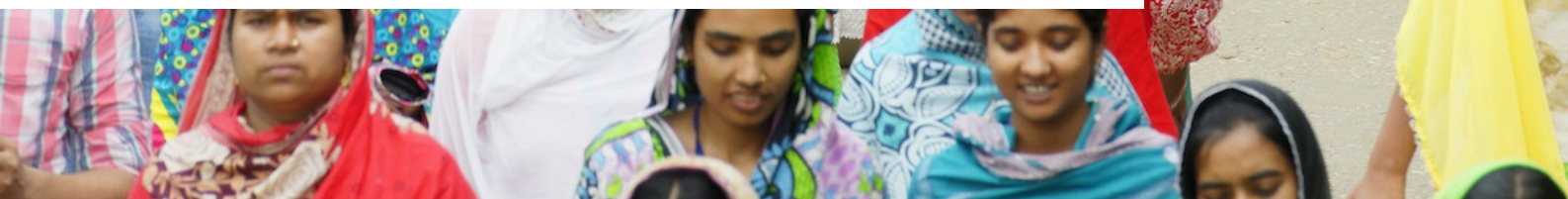

Forsvarets logistikkorganisasjon Strategiske
anskaffelser (FLO SA)

Rapportering offentlige anskaffelser 2022

for offentlig sektor (ikke omfattes av åpenhetsloven)

□

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. I følge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget om åpenhetsloven, så oppfyller bedriftsmedlemmer i Etisk handel Norge åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Rapporten for offentlig sektor gjelder anskaffelser og rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

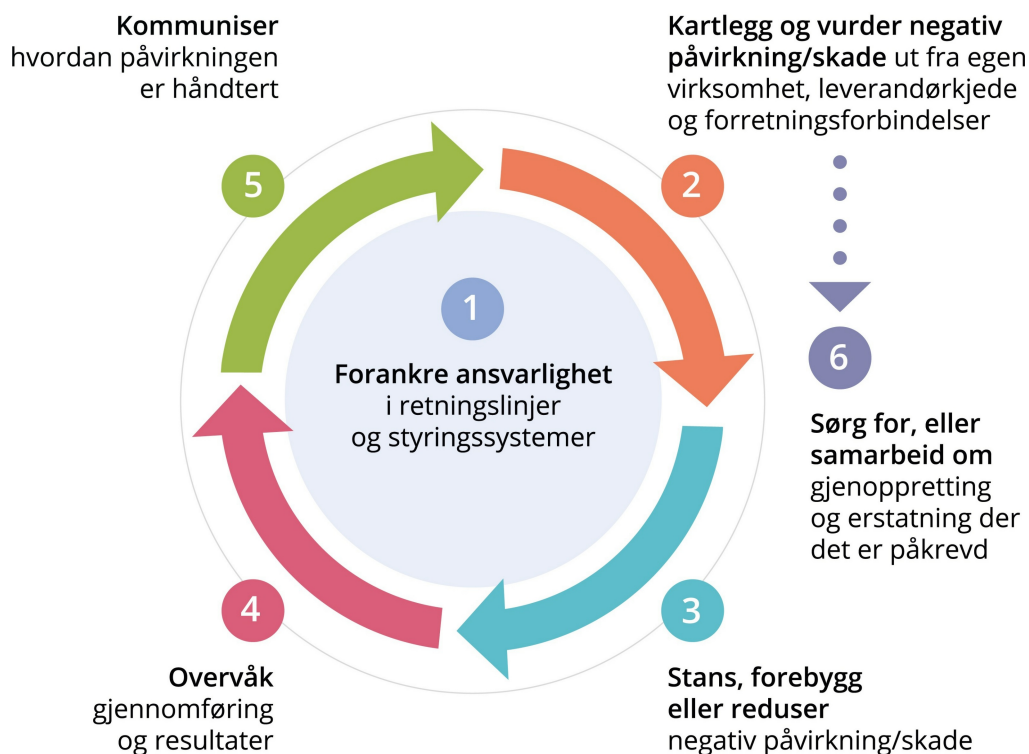

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

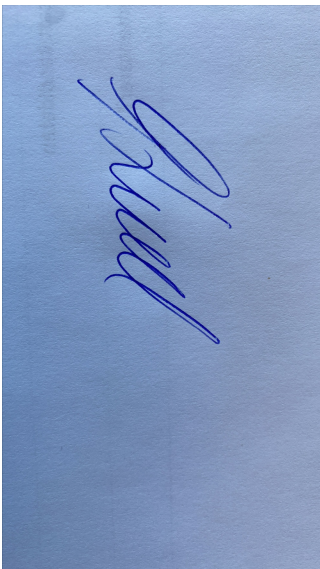
Forord fra virksomhetsleder

Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) ved divisjon strategiske anskaffelser (SA) er anskaffende enhet for Forsvaret og forsvarssektoren, der målsetningen er å gjennomføre effektive og bærekraftige anskaffelser for å øke Forsvarets leveranser.

Forsvaret er en stor organisasjon med høy aktivitet både som rederi, flyselskap og en landstyrke med mye materiell, og dette gjør at FLO SA som anskaffende enhet særskilt må vurdere bærekraft i de anskaffelsene som gjennomføres. Her er det viktig med dedikerte ressurser på ledelsesnivå og gjennom gode prosesser og prosedyrer sikre dette gjennomgående i organisasjonen. I tillegg til dette er det også spesielt nødvendig å sikre tilstrekkelig med kompetanse i alle ledd i divisjonen, samt sikre at deltakerne inn i anskaffelsesprosessen bidrar til bærekraftige avtaler med påfølgende leveranser.

For å øke fokuset og kompetansen i FLO SA så er ledelselementet styrket med ressurser for å ytterligere sikre og øke kompetansen innenfor bærekraft, både i et anskaffesperspektiv og under avtalens varighet. For å bidra til FNs bærekraftsmål, her ikke bare for Norges og Forsvarets, så søker også FLO SA mer multinasjonalt samarbeid, her for å kunne lære av hverandre og sammen bidra inn i fellesskapets ansvar.

**"Vi må forberede og tilpasse virksomheten i takt med utviklingen ellers i verden. Samtidig som vi reduserer vårt totale klima- og miljøavtrykk, skal vi tilpasse virksomheten til et klima i endring" Eirik Kristoffersen
General/Forsvarssjef "**

Tommy Gripp Lund
Sjef FLO SA

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Forsvarets logistikkorganisasjon Strategiske anskaffelser (FLO SA)

Adresse hovedkontor

Lysaker torg 45, 1366 Lysaker

Antall ansatte

191

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Kristine Strat-Børmo

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

Kstratbormo@mil.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

FLO Strategiske anskaffelser (FLO SA) har hovedansvar for gjennomføring av anskaffelsesprosesser for driftsanskaffelser og implementering og forvaltning av inngåtte kontrakter og rammeavtaler. FLO SA er inndelt i innkjøpsavdelinger og kontraktsavdelinger som er kategoridelt, innkjøp tar seg av avrop på rammeavtaler og kontrakt tar seg av inngåelsen av rammeavtaler og kontrakt. FLO SA består også av viktige støttefunksjoner som analyse og utvikling, merkantil og juridisk samt rekvisisjon og beredskap.

Kategoriinndelingen har tre hovedinndelinger som igjen er delt inn i 12 markedsinndelte kategorier. Hovedkategoriene er vedlikehold, militære felleskategorier og støttekategorier som ledes av en kategorisjef. Hver kategorisjef har kategoriansvarlige under seg som leder de enkelte kategoriene. Vedlikehold består av land, sjø, luft og IKT, militære felleskategorier består av ammunisjon, personlig bekledning og utstyr (PBU), sanitet og basemateriell og petroleum, oil and lubricants (POL) og støttekategoriene består av Forbruksmaterieell og proviant, reise og transport, profesjonelle tjenester og eiendom.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

17 367 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

1 053

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål: Gjennomføre kurs i «Bærekraft i anskaffelser»

Status: Gjennomførte tre kurs i "Bærekraft i anskaffelser" i 2022, ca 60 stk har gjennomført dette kurset til nå.

2

Mål: Jobbe med å heve kvaliteten på saksbehandlernes kompetanse innenfor bærekraft ved hjelp av målrettede tiltak i kategoriene i form av fagdager, bærekraft som tema på seksjonsmøte, erfaringsoverføring fra saksbehandlere med gode eksempler fra eget arbeid og lignende aktiviteter

Status: Flere av kategoriene har gjennomført målrettede tiltak for å heve fokus og kompetanse, herunder deltakelse webinarer og frokostseminarer. Det har også vært gjennomført fagdager med leverandører og bærekraft og erfaringsoverføring har vært tema på seksjonsmøter. Noen har også deltatt på forsvarssektorens miljøvernseminar.

3

Mål: Videreutvikle maler, veiledere og sjekklistor samt jobbe for å øke bruken av etisk handel som kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier

Status: Alle maler i FLO SA ble i 2022 gjennomgått og oppdatert for å ivareta bærekraft mer helhetlig. Malene er stadig i utvikling holdes oppdatert i tråd med utviklingen. VI har også en kompetansegruppe som bidrar som rådgivere inn i konkrete anskaffelser.

4

Mål: Gjennomføre den årlige logistikk-konferansen Norsk militær logistikkforum (NMLF) som er en viktig arena for informasjonsutveksling og å bli bedre kjent med leverandører

Status: Ble ikke avholdt i 2022 på grunn av Covid.

5

Mål: Fortsette å kommunisere internt og samarbeide eksternt om arbeid med etisk handel. Herunder etablere konkret samarbeid med andre offentlige oppdragsgivere

Status: Vi samarbeider med andre offentlige aktører innenfor bærekraft og bruker andre offentlige aktører som sparringspartnere.

6

- Gjennomføre revisjoner/sjekk av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører på bakgrunn av rammeavtalenes risikovurdering. Ofte vil gjennomføringen gjøres som en del av kontraktsoppfølgingen
- Mål :** slik at gjennomgangen foretas på årlig statusmøte. En gjennomgang vil innebære fremleggelse og gjennomgang av arbeidskontrakter, lønns- og trekkoppgaver, overtid og ferielister mv. Det vil også sjekkes at leverandørene har interne rutiner på dette
- Status :** Det er gjennomført en del sjekker av lønns- og arbeidsvilkår og det er kartlagt at det er behov for å sette dette mer i system.

7

- Mål :** Gjennomføre minst to kurs relatert til miljøstyring, AML og etisk handel.
- Status :** Flere har deltatt på kurs i regi av etisk handel.

8

- Mål :** Etablere gode systemer for datainnsamling fra kategoriene i forbindelse med intern oppfølging
- Status :** Vi har etablert en kvartalsvis rapportering hvor kategoriene rapporterer på det de har gjort i forrige kvartal. Systemet for dette er ikke veldig bra, men jobber med å få det mer automatisert.

9

- Mål :** Sanitet skal jobbe videre med å kartlegge verdikjeder med fokus på menneskerettigheter, arbeidsforhold og korrupsjon
- Status :** Vi har kartlagt produksjonsland i verdikjede på den største leverandøren i Sanitet, og har således lagt til rette for det videre arbeidet med dette i kategorien. På grunn av fokus på implementering av nye avtaler har vi ikke rukket å få jobbet dypere på det. Det vil være fokus fremover, men realistisk sett ikke før i 2024.

10

- Mål :** Sanitet skal ha fokus på Etisk handel i samtlige anskaffelser. De skal øke egen kompetanse på å utfordre leverandørene og på den måten oppnå økt kompetanse hos leverandørene og få større oppmerksomhet på Etisk handel
- Status :** Sanitet har fokus på etisk handel i alle anskaffelser i 2022 og jobber systematisk ut mot leverandørene. det gjøres også kontinuerlig vurdering på om og hvordan dette kan synliggjøres mer.

11

For å ivareta LOA § 5 og målene i FLO SA sin Miljøstrategi har kategori Profesjonelle tjenester i samarbeid med FLO Miljøleder implementert egne miljømål som skal gjelde for kategoristrategiperioden. Kategoriens overordnede ambisjon er å tilstrebe kostnads- og miljøeffektive anskaffelser. Det skal stilles krav til gode miljøledelsessystem i anskaffelser der det er hensiktsmessig. Videre kommer kategorien til å stille miljøkrav tilsvarende etablerte merkeordninger for varer og tjenester der slike finnes og der det er hensiktsmessig. Kategorien vil sammen med markedet undersøke nærmere hvordan miljøeffektive anskaffelser best kan nås, enten gjennom kvalifikasjonskrav, kravspesifikasjon, tildelingskriterier eller kontraktskrav. I forbindelse med utarbeidelse av anskaffelsesstrategier vil det bli foretatt kartlegging av miljøbelastning og muligheter ved den konkrete anskaffelse.

Mål :

Status :

I tråd med kategoristrategien og det uttalte målet for 2022 er det stilt omfattende krav til bærekraft i relevante anskaffelser i 2022. Krav til miljøledelsessystem, miljømerker og sosiale forhold i avtalene er stilt og det jobbes kontinuerlig med å spisse kravene i tråd med markedsutviklingen.

12

Mål :

Rammeavtaler om renhold: Lovpålagt påseplikt utføres for alle kontraktene 1-2 ganger per år. Kontrollen gjennomføres av FLO REN og dokumenteres i avvikshåndteringssystemet EQ

Status :

Det utføres systematisk og jevnlig kontroller av lønns- og arbeidsvilkår i renholdskontraktene.

13

Mål :

Det pågår for tiden et arbeid for å etablere en egen intranettside for bærekraft i FLO hvor tilgjengelig informasjon vil bli samlet og gjøres lettere tilgjengelig for organisasjonen. Det skal også opprettes en egen e-post adresse man kan sende henvendelser til for å få hjelp og støtte i inngåelsen av en avtale samt underveis i oppfølging av kontrakt og leverandører.

Status :

Det er opprettet en intranettside hvor vi deler informasjon og relevante linker som er nyttige for alle i FLO SA. Det er også opprettet en egen e-post man kan sende spørsmål og be om råd fra.

14

Mål :

Kategori Proviant har bærekraft som fokusområdet ved utlysning av ny rammeavtale på frukt og grønt

Status :

I kontrakten ble lagt til noen klausuler som skal ivareta bærekraft i kontraktsperioden, dette i tillegg til generelle krav fra malverket. Kravene oppfordrer brukere og leverandør til å kaste mindre mat og utnytte større del av ressursene som ellers går til spille.

15

Mål :

Det jobbes også med å innarbeide bestemmelser om miljø og klima i våre avtaler med Avinor-systemet

Status :

Avtalene mellom Forsvaret og Avinor-konsernet (AFAS/AAS) er overført til Luftforsvaret og er således ute av FLO SA sin kontroll og oppfølging.

Mål : Kategori PBU har som mål for 2022 å fortsette med å innta og bruke metoden til EHN ved gjennomføring av konkurranser. I dette inngår det at potensielle leverandører skal identifisere hele eller deler av sin verdikjede, herunder hvor produktene produseres. Vi har også inntatt SA-9000 som krav i kontraktene. Dvs at de leverandører som blir tildelt kontrakt med oss, i løpet av 12-18 måneder inn i kontrakten bli sertifisert i henholdt til SA-9000/8000. Vi arbeider med å spisse dette ytterligere for å sikre at leverandør SKAL/MÅ rapportere på fremdrift hver 6. måned frem til utløp av frist. Hvorvidt de blir sertifisert etter SA-9000/8000 vil kunne påvirke beslutning om utløsning av opsjoner (forlengelse av kontrakt). Dette er en metode som er brukt på innføring av ISO 14001 og ISP 9001 med hell tidligere og vi har tror på at dette er en god måte å drive frem arbeid med etisk handel i 2022.

Status : Oppfølgingen av dette målet har dessverre lidd litt under utskifting av personell i 2022. Kravet til SA8000 er inntatt i noen av anskaffelsene bl.a. mellombekledning, liggeunderlag, kartanker og ullsåler som ble signert i 2022, samt i anskaffelse av merker, distinksjoner og navnestriper som signeres nå i 2023.

Fra Sjef FLOs virksomhetsplan:
Utviklingen av Forsvaret må tilpasses for å imøtekomme FNs bærekraftsmål. Ambisjonen er at bærekraftmålene skal nås innen 2030. FLO skal systematisere hvordan bærekraftmålene understøttes innenfor egne ansvarsområder. Bærekraft innebærer blant annet sikker håndtering av kjemikalier (ytte miljø), reduserte klimagassutslipp, bærekraftig forbruk og produksjon, sirkulær- økonomi, bærekraftige verdikjeder og etisk ansvarlige anskaffelser. FLO skal identifisere hvilke av de 17 bærekraftmålene vi kan bidra til å støtte opp under, og samtidig omsette dette arbeidet i økt operativ evne. Samarbeid med industri og Forsvarets strategiske beredskapspartnere blir sentralt. Jeg vil i 2022 utarbeide en plan for å nå bærekraftmålene. FLO skal ha lav reisevirksomhet, og videreføre bruk av digitale møter. Det skal fortsatt legges til rette for anvendelse av hjemmekontor der det er hensiktsmessig.

I løpet av 2022 ble det laget en handlingsplan for miljø og bærekraft i FLO som er virksom fra januar 2023.

Handlingsplan for miljø og bærekraft i FLO tar utgangspunkt i forsvarssektorens klima- og miljøstrategi. Vurderingene og tiltakene som ligger til grunn for planen må sees i rammen av hvordan Forsvaret mest effektivt kan operasjonalisere sektorens strategi.

Status : Handlingsplanen følger tre prinsipper: Det første er balanse mellom oppgaver, struktur, økonomi og bærekraft. Det innebærer at FLOs struktur og virksomhet må være ressursatt og stå i forhold til de tiltakene og oppdragene som gis. I anskaffelser skal bærekraft vurderes på lik linje med tid, kostnad og ytelse.

Det andre prinsippet er realisme. Vi skal være ambisiøse, noe jeg også opplever at våre tiltak og målsettinger vitner om. Når vi tilstreber realisme handler det dels om å forstå og ta hensyn til ytre forhold som utgjør rammebetingelser for planleggingen, eksempelvis sikkerhetspolitiske og teknologiske utviklingstrekk, og det handler dels om å vurdere den reelle effekten og kostnadsutviklingen i Forsvaret. Tiltakene i handlingsplanen skal realiseres og bidra til å styrke Forsvarets utholdenhet og motstandsdyktighet.

Det tredje prinsippet er å prioritere. Vi skal være tydelige på hva vi skal gjøre, hvorfor vi gjør det, hvilken effekt det gir, og hvem som skal gjøre det.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Det skal utarbeides en plan for å kommunisere og forberede markedet på kommende minimumskrav innenfor bærekraft. Herunder gjennomføre den årlige logistikk-konferansen Norsk militær logistikkforum (NMLF) som er en viktig arena for informasjonsutveksling og å bli bedre kjent med leverandører.

2

Vi skal i løpet av 2023 jobbe systematisk for å heve kompetansen i FLO SA innenfor bærekraft. Vi gjennomfører flere kurs i «Bærekraft i anskaffelser» med mål om at alle kategorisjefer, kategoriansvarlige, anskaffelsesledere og kontraktsansvarlige har gjennomført kurset i løpet av året. Vi har også planer om å gjennomføre målrettede opplæringer tilpasset kategoriene kompetansebehov.

3

Jobbe videre med datainnsamling fra kategoriene i forbindelse med oppfølging av leverandører for å få enda bedre oversikt over hva vi er gode på og hva vi må jobbe mer med. Vi har et håp om at vi kan få til en mer automatisert innsamling av data når vi får på plass et nytt kontraktshåndteringssystem forhåpentligvis i løpet av 2024.

4

Det skal i løpet av 2023 utarbeides et forslag til policy/målsetninger for bærekraft som skal fremsendes til Forsvarsstaben. Denne skal være i tråd med Etisk handel sin prinsipperklæring.

5

Det skal i løpet av året utarbeides minimumskrav og anbefalinger for bærekraftkriterier og krav til leverandørene ved gjennomføring av anskaffelser og inngåelse av rammeavtaler.

6

Det skal i løpet av året utarbeides en helhetlig og målbar plan for oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i anskaffelsene og inngåtte kontrakter herunder nominere rammeavtaler til oppfølging gjennom FLO sin revisjonsplan.

7

Faggruppen i bærekraft skal bli enda bedre rustet til å støtte kategoriene med å planlegge, gjennomføre, følge opp arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis.

8

Tilegne oss mer kunnskap om hvordan vi kartlegger risiko på land og sektornivå i kategoriene.

9

Øke fokuset i organisasjonen på viktigheten av god dialog med markedet i planleggingsfasen, spesielt i umodne sektorer. Bruke hjelpemidlene vi har til dette.

10

Gå gjennom porteføljen vår av aktive kontrakter å se hvor vi har kartlagt og jobber aktivt med prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Vi må også se gjennom resterende portefølje for å se om noen bør kartlegges og prioriteres.

11

Vi må utarbeide planer med målrettede tiltak for å håndtere våre mest vesentlige risikoområder og definere tydelig hvem som har ansvaret for dette.

A woman wearing a traditional conical hat with a pink ribbon and a patterned shirt is smiling while working in a rice field. She is bent over, pulling up a clump of rice plants from the water. The background shows a vast, green rice field under a cloudy sky.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Vi holder på å utarbeide policy/målsetninger for bærekraft, men vi er ikke ferdig med dette arbeidet.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Risikovurdering og således aktsomhetsvurderinger relatert til bærekraftig forretningspraksis er et grunnleggende krav i alle FLO SA sine anskaffelser. Dette ansvaret er forankret i våre styrende dokumenter som er laget av prosessansvarlig. Prosessansvarlig er en del av lederteamet i FLO SA.

Oppfølging innenfor hver kategori ligger på kategoriansvarlig som igjen følges opp av kategorisjefene på hvert område.

I tillegg til dette har vi, innenfor alle aspekter av bærekraft, en faggruppe som tilbyr støtte på tvers av kategoriene. Faggruppen tilbyr sparring, hjelp med kartlegging og undersøkelser dersom det er et behov.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Vi har i en periode hatt et eget kurs som gikk på hvordan man gjorde risikovurderinger i anskaffelser. I tråd med modenheten i organisasjonen har dette kurset "Risikostyring i anskaffelser" nå blitt mer fragmentert og risiko behandles sammen med hvert område. FLO SA har de siste årene utviklet flere kurs som til sammen er en kursportefølje som skal støtte opp under og gi tilsvarende kunnskap som SOA Basis. De som har fullført alle kursene vil også få mulighet til å gjennomføre SOA basis testen.

Som en del av dette har vi utarbeidet "Bærekraft i anskaffelser" som baserer seg på og skal tilfredsstille kravene til fagplanen til SOA Bærekraft. Dette kurset skal alle ansatte som jobber med anskaffelser gjennomføre. Her gjennomgås krav og praktiske forhold som skal gjøre alle i stand til å jobbe systematisk med bærekraft både internt og eksternt mot leverandørene våre. Vi har også gjort en stor og god jobb med å oppdatere interne dokumenter og maler.

1.C. Forankring: Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Forsvarssektorens klima og miljøstrategi og Sjef FLO sin handlingsplan for miljø og bærekraft i FLO legger en del føringer på hvordan dette skal følges opp i Forsvarssektoren og i FLO. Det jobbes med å få på plass en policy eller målsetninger for bærekraft i FLO og Forsvaret.

Det er også laget en handlingsplan for miljø og bærekraft i FLO som bygger på Forsvarssektorens klima og miljøstrategi samt Sjef FLO sin overordnede plan for FLO.

Handlingsplanen for miljø og bærekraft følges opp i ledermøter hvor alle ledere i de forskjellige driftsenhetene må rapportere på status og planer. Vi har også en miljøleder i FLO Stab som har det overordnede ansvaret for å praktisk følge opp punktene. Stillingen er i dag ubesatt, men ansettelsesprosessen er ferdig og det kommer en ressurs der i løpet av våren.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Vi har maler vi bruker i alle anskaffelser som tydeliggjør det vi forventer av leverandørene våre.

I det innledende arbeidet med en ny anskaffelse skal anskaffelsesleder sette sammen teamet sitt av kommersielle ressurser, brukere av sluttproduktet, fagstøtte på de relevante områdene, ansvarlige for kontraktsoppfølgingen m.m. for å dekke behovet for kompetanse for å få anskaffelsen så god som mulig på alle områder.

Noe av det første teamet skal sette i gang med er en risikovurdering av alle aspektene av anskaffelsen, herunder bærekraft, må vurderes. Basert på dette skal det avgjøres hva som skal være kvalifikasjonskrav, spesifikasjoner/krav til produktet eller tjenesten som skal anskaffes, tildelingskriterier, kontraktskrav og hvordan dette skal følges opp i kontrakten.

Det skal også gjøres en tilsvarende risikovurdering når man vet hvilken leverandør som får tildelt kontrakten. Dette er fordi man må forsikre seg om at det som leverandørspesifikt med tanke på erfaringer, historikk, samarbeidspartnere, i hvilke land leverandøren holder til osv., blir tilstrekkelig ivarettatt i kontraktsoppfølgingen.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Vi har i løpet av 2022 hatt mange av saksbehandlerne på kurset "Bærekraft i anskaffelser" og har fått mange tilbakemeldinger på hvor skoen trykker og hva de mener de trenger mer opplæring og informasjon om. Dette jobber vi nå med å sette i system for videre opplæring.

I løpet av 2022 har også flere handlingsplaner kommet på plass og det har vært en stor økning i fokuset på bærekraft i hele FLO og Forsvarssektoren for øvrig.

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 Risikokartlegging

Noe av det første et anskaffelsesteam skal sette i gang med er en risikokartlegging av alle aspektene av anskaffelsen, herunder bærekraft. Basert på dette skal det avgjøres hva som skal være kvalifikasjonskrav, spesifikasjoner/krav til produktet eller tjenesten som skal anskaffes, tildelingskriterier, kontraktskrav og hvordan dette skal følges opp i kontrakten. I risikokartleggingen er det flere verktøy som kan benyttes, vi har en intern veiledning på risikovurdering og vi har flere kilder vi henviser saksbehandlerne å bruke, deriblant Etisk handel Norge, Miljømerking Norge og DFØ.

I tillegg til disse har vi en faggruppe i FLO SA som består av personer som kan støtte ekstra innenfor bærekraft.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	
Ant. leverandører på avtalen	
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi
Lønns- og arbeidsvilkår	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Lønn Arbeidstid Regulære ansettelsesforhold	Norge
Menneskerettigheter	Tvangsarbeid Barnearbeid Marginaliserte befolkningsgrupper	Globalt

Enkelte kategorier har kommet lengre enn andre når det gjelder kartlegging og kontroll av lønns- og arbeidsvilkår. Noe har jobbet med menneskerettigheter og kartlegging av forsyningskjeder, men manglende kompetanse og rutiner gjør at dette ikke er godt nok systematisert. Mye av grunnen til dette er manglende ressurser og manglende fokus. Det er i løpet av det siste året blitt betydelig mer fokus blant ledelse og saksbehandlere og det er satt flere mål som legger til rette for store forbedringer innenfor dette.

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Å få oversikt over dette er lagt inn som mål for 2023.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Lønns- og arbeidsvilkår
Overordnet mål :	Stille krav i alle relevante anskaffelser, ha en kontinuerlig oppdatert risikovurdering og foreta jevnlig kontroll av lønns- og arbeidsvilkår hos våre leverandører.
Status :	Vi er pt. god på å stille kravene i våre kontrakter, men er ikke like flink til å følge opp på alle områder. Vi er gode på enkeltområdet, helt ok på andre og helt fraværende på andre.
Mål i rapporteringsåret :	Gjennomføre revisjoner/sjekk av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører på bakgrunn av rammeavtalenes risikovurdering. Ofte vil gjennomføringen gjøres som en del av kontraktsoppfølgingen slik at gjennomgangen foretas på årlig statusmøte. En gjennomgang vil innebære fremleggelse og gjennomgang av arbeidskontrakter, lønns- og trekkoppgaver, overtid og ferielister mv. Det vil også sjekkes at leverandørene har interne rutiner på dette.

Utførte tiltak og begrunnelse :

FLO REN foretar jevnlig og systematisk kontroll av lønns- og arbeidskontroll, de andre kategoriene har gjort det på mer ad hoc basis. Dette må vi få satt i system.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Det skal i løpet av året utarbeides en helhetlig og målbar plan for oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i anskaffelsene og inngåtte kontrakter herunder nominere rammeavtaler til oppfølging gjennom FLO sin revisjonsplan.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Menneskerettigheter
Overordnet mål :	Kartlagt problemområder og forsyningskjeder i våre mest utsatte kategorier.
Status :	Har så vidt begynt, men har mye arbeid igjen.
Mål i rapporteringsåret :	Hadde ikke mål på dette i 2022.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Kartleggingen har så smått begynt i sanitet.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Kommet godt med kartlegging av problemområder og forsyningskjeder i våre mest utsatte kategorier.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Vi har god fokus og kontroll på kjemikaliebruken i Forsvaret og det er flere som har vår natur- og miljøpåvirkning som sitt ansvarsområde. Vi har nylig en godkjent handlingsplan for Bærekraft og miljø, hvor miljø er berørt i flere tiltak. Men her er det litt manglende kompetanse på anskaffelsessiden og rutinene og kommunikasjonen er ikke helt på plass enda så her er det forbedringspotensial. Noe av dette vil nok bli fanget opp på grunn av den nye handlingsplanen, men vi må se hvordan dette virker og ta en vurdering i løpet av 2023 om det har blitt tilfredsstillende eller om vi må ha et ytterligere mål her i 2024.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Vi har fokus på reduksjon av klimagassutslipp i Forsvaret. Vi har nylig en godkjent handlingsplan for Bærekraft og miljø, hvor f.eks nullutslippskjøretøy og ladeinfrastruktur er fremhevet med flere tiltak. Dette har også god fokus i anskaffelsene våre, men også her er det litt manglende kompetanse samt at interne rutiner og kommunikasjon mellom de forskjellige driftsområdene ikke er helt samkjørte. Noe av disse utfordringene vil bli fanget opp på grunn av den nye handlingsplanen, men vi må se hvordan dette utvikler seg og ta en vurdering i begynnelsen av 2024 om det har blitt tilfredsstillende eller om vi må ha et konkret mål på ytterligere forbedring i 2024.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Her har vi gjort en stor jobb de siste årene med oppdatering av malverk og kompetanseheving av de ansatte. Dette har blitt satt mer og mer på agendaen og har kontinuerlig fokus. Vi har etablert en faggruppe som kan støtte anskaffelseslederne eller de kontraktsansvarlige i inngåelse eller oppfølging om nødvendig.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Her har vi kartlagt hvilke anskaffelser som må være særlig i fokus og egner seg godt til sertifiseringsordninger. Vi samarbeider godt og tett med Miljømerking Norge og har flere og flere anskaffelser som stiller krav til sertifiseringer og merking av produkter.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Vi stiller gode og strenge krav i alle anskaffelser, men har en utfordring med å greie å følge opp dette i praksis. Her er det et pågående arbeid for å bli bedre på dette. Kompetansen i organisasjonen må opp og rutinene må bli bedre, vi har flere mål på dette i 2023.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Her har vi interne kurs og bevisstgjøring av egne arbeidere. I våre kontrakter har vi tydelige krav til hva som kreves og forventes av våre leverandører. Vi har også kontroller av økonomi og hvor våre leverandører har konto o.l.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Det beste eksemplet nå er i kategori profesjonelle tjenester som systematisk har sjekket lønns og arbeidsvilkår.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A. Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

På grunn av manglende kompetanse, ressurser og rutiner er ikke dette satt inn i et system. Dette er noe faggruppen i bærekraft kommer til å se på i løpet av 2023; Hvordan skal vi legge opp dette arbeidet slik at det blir ideelt for FLO SA?

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

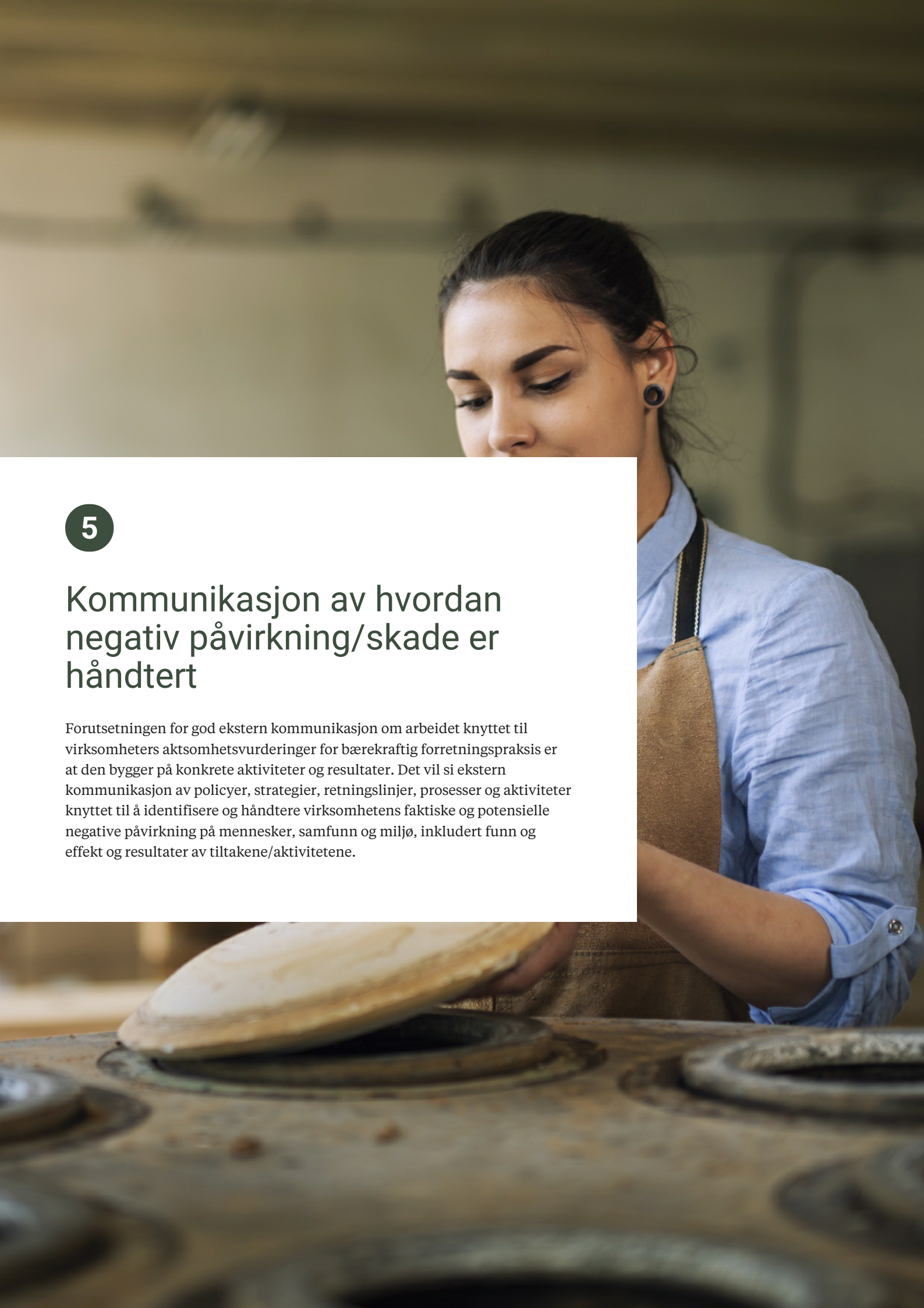
Jeg tror at et estimat på rundt 10 % av våre kontrakter har hatt oppfølging, dette er alt for dårlig og det er mange mål i 2023 som bør endre på dette til neste års rapportering.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	Lønns og arbeidsvilkår
Hvor i leverandørkjeden?	Hos leverandør
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Det ble avdekt noen mindre funn, ingen alvorlige. Alle funn følges opp.
Status	Nå ok.

Det var svært få funn avdekket i løpet av 2022 noe som mest sannsynlig henger sammen med for lite oppfølging på disse områdene.

A woman with dark hair tied back, wearing a light blue button-down shirt and a brown leather apron, is focused on her work. She is looking down at a large, round, metal object, possibly a lid or a piece of equipment, which is resting on a surface. The background is blurred, showing what appears to be a kitchen or industrial setting with various equipment and structures.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A. Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Det har vært lite tilgjengelig informasjon fra FLO, men det er satt et mål på det fra 2023: "Koordiner og utarbeid forslag til kommunikasjonsstrategi for miljø- og bærekraftsarbeidet i samarbeid med strategiavdelingen."

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Her har vi ikke kommet i gang skikkelig, men holder på å bygge kompetanse internt.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ingen. se tidligere kommentarer rundt umodenhet i organisasjonen på dette område.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Vi har dessverre ikke hatt fokus på dette og har store kompetansegap innenfor denne delen av OECDs aktsomhetsvurderinger.

Kontaktinformasjon:

Forsvarets logistikkorganisasjon Strategiske anskaffelser (FLO SA)

Kristine Strat-Børmo

Kstratbormo@mil.no